

**Skydda
folkhälsopolitiken
mot tobaksindustrin
– en vägledning**

Skydda folkhälsopolitiken mot tobaksindustrin – en vägledning

ISBN 978-91-637-4634-5

© Tobaksfakta – oberoende tankesmedja

Skriften kan laddas ned via www.tobaksfakta.se

Vänligen kontakta Tobaksfakta för tillstånd
att reproducera delar av skriften.

Kontakt: Tobaksfakta – oberoende tankesmedja

E-post: tankesmedjan@tobaksfakta.se

Texter: Paul Nordgren

Tryck: ABA, Stockholm, december 2013

Tack till Margaretha Haglund, Eva Olofsson,
Ewy Thörnqvist, Sara Sanchez Bengtsson och
Helene Wallskär för deras medverkan.

WHO:s ramkonvention om tobakskontroll: Etiska riktlinjer kräver en tydlig distans till tobaksindustrin

Världshälsoorganisationens tobakskonvention (WHO Framework Convention on Tobacco Control, FCTC) antogs år 2003 i Genève och är världens första folkhälsokonvention. Den är ett evidensbaserat, internationellt bindande avtal mellan – hittills – över 175 länder om att genomföra en rad olika åtgärder för att motverka tobaksbruket. Sverige anslöt sig till (ratificerade) konventionen den 7 juli 2005, och har därmed åtagit sig att omsätta den i praktisk nationell politik.¹

WHOs tobakskonvention innehåller inte bara förpliktelser att effektivt motverka tobaksbruket i det egna landet och att samarbeta internationellt. Den tar också strid med tobaksindustrin. Konventionen innehåller en särskild artikel, 5.3, som framhåller att folkhälsopolitiken måste skyddas mot direkt och indirekt påverkan från tobaksindustrin.

5.3 När parterna fastställer och genomför sin folkhälsopolitik i fråga om tobakskontroll skall de, i enlighet med nationell lagstiftning, agera för att skydda denna politik från påverkan av kommersiella och andra intressen inom tobaksindustrin.

År 2008 beslutade länderna också att utfärda särskilda riktlinjer för hur artikel 5.3 ska förverkligas. Dessa gäller alla beslutsfattare, företrädare och anställda i offentliga eller offentligt styrda samhällsorgan som har befattning med tobaksfrågor i vid bemärkelse. Riktlinjerna gäller inte bara på nationell nivå – t. ex regering och riksdag – utan även regionalt och lokalt, i exempelvis landsting och kommuner.

Det är om denna viktiga artikel i Tobakskonventionen, och om dess riktlinjer, som den här skriften handlar. Syftet är att ge vägledning till offentliga beslutsfattare och anställda om hur man bör agera mot tobaksindustrin för att se till att den inte tillåts påverka folkhälsopolitiken. Skriften innehåller såväl fördjupning om tobaksindustrins arbetsmetoder och Tobakskonventionens rekommendationer som praktiska råd om myndigheters kontakter med tobaksindustrin.

En global aktör med stort inflytande

Tobaksindustrin är en global aktör. Där ingår stora multinationella företag, nationella statsägda bolag, tobaksodlare och tillverkare, importörer, samt parti- och detaljhandlare. Dessutom finns en lång rad branschknutna organisationer som specialiserar sig på t. ex. marknadsföring, juridik och lobbyverksamhet.

Dagens tobaksproduktion är mycket sofistikerad. Produkterna består ofta av tobak från flera olika länder och kan innehålla ett stort antal tillsatser, bl.a. smakämnen. Tobak och tobaksrök kan innehålla fler än 7 000 ämnen; hundratals av dessa är hälsofarliga och åtminstone 69 är cancerframkallande.

De enorma skador som tobaken orsakar är bevisade sedan länge. Trots detta arbetar tobaksindustrin fortfarande aktivt och konsekvent för att hindra, försena eller försvaga olika länders ansträngningar att minska tobaksskadorna.

Enskilda länder kan ha svårt att förhålla sig till en industri som marknadsför en så starkt beroendeframkallande och hälsofarlig produkt. De kan också finna det svårt att ingripa mot en industri som kanske inte har någon särskilt stor verksamhet inom landet, men vars makt

¹ Regeringens proposition 2004/05:118

– i form av lobbyverksamhet och inflytande – kan vara betydande. Gränsöverskridande handel, inklusive illegal handel och omfattande internationell marknadsföring, bidrar till att göra tobaksbruket – och tobaksindustrin själv – till en global utmaning av enorma mått.

En grundläggande och olöslig konflikt

Riktlinjerna understryker att Sverige (i likhet med alla de länder – tillsammans benämnda ”parterna” – som ratificerat tobakskonventionen) ska agera för att hindra inflytande från tobaksindustrin och dess allierade i alla offentliga sektorer och organ som har en roll i, eller har möjlighet att påverka, folkhälsopolitiken.

Riktlinjerna gäller alltså alla beslutsfattare (bl. a. riksdag och regering), företrädare och

anställda i offentliga eller offentligt styrda samhällsorgan (nationellt, regionalt och lokalt) som har befattning med tobaksfrågor. De har särskild betydelse för dem som i olika sammanhang behöver möta representanter för tobaksindustrin och dess allierade.

Utgångspunkten i riktlinjerna är att det råder en grundläggande och oöverstiglig konflikt mellan å ena sidan tobaksindustrins och å andra sidan folkhälsans intressen. Skälet till det är att tobaksindustrin framställer och främjar en produkt som vetenskapligt har bevisats vara beroendeframkallande, orsaka sjukdom och förtida död samt skapa sociala problem som t. ex. ökad fattigdom. Tobaksindustrins verksamhet ska därför inte främjas på något som helst sätt. De myndigheter eller andra offentliga organ

Så här kan tobaksindustrin hindras från påverkan på hälsopolitiken

Riktlinjerna innehåller åtta konkreta punkter för hur artikel 5.3 i Tobakskonventionen ska förverkligas:

1. Öka medvetenheten om tobaksvarornas beroendeframkallande och skadliga natur och om tobaksindustrins inblandning i folkhälsopolitiken.
2. Genomför åtgärder för att begränsa samröret med tobaksindustrin och garantera öppenhet kring det samröre som sker.
3. Ingå inte partnerskap eller avtal med tobaksindustrin.
4. Skapa inte intressekonflikter för politiker eller offentliganställda.
5. Kräv att information från tobaksindustrin är öppen och korrekt.
6. Avnormalisera och reglera, så långt möjligt, aktiviteter som beskrivs som ”socialt ansvarstagande” av tobaksindustrin. Det innefattar – men är inte begränsat till – aktiviteter under rubriken ”Corporate social responsibility”.
7. Ge inte tobaksindustrin någon gynnad ställning eller behandling.
8. Behandla statsägda tobaksbolag på samma sätt som andra tobaksbolag.

som på något sätt har samröre med tobaksindustrin, eller med andra parter som arbetar för att främja dess intressen, måste visa fullständig öppenhet om vad kontakterna innebär. De ska också kunna hållas ansvariga för sitt agerande i sådana kontakter. Detta gäller även i frågor om personliga kontakter, t.ex. om en offentligt anställd tidigare har arbetat för, eller senare övergår till en anställning inom tobaksindustrin eller hos dess allierade.

Riktlinjerna innehåller också kommentarer och rekommendationer i anslutning till varje punkt. De ger en tydligare bild av riktlinjernas konkreta innebörd.

1. Öka medvetenheten om tobaksvarornas beroendeframkallande och skadliga natur och om tobaksindustrins inblandning i folkhälsopolitiken. Alla delar av den offentliga förvaltningen behöver – liksom allmänheten – kunskap och medvetenhet både om tobakens skadeverkningar och om hur tobaksindustrin har arbetat och arbetar för att påverka tobakspolitiken. Det gäller de strategier och den taktik som industrin själv använder, men också tobaksindustrins sätt att få personer, intressegrupper och närstående organisationer eller företag att – öppet eller i det fördolda – föra fram tobaksindustrins argument eller agera för att främja dess intressen.

2. Genomför åtgärder för att begränsa samröret med tobaksindustrin och garantera öppenhet kring det samröre som sker.

Samröre med tobaksindustrin ska endast ske i den mån det är nödvändigt. Om sådant samröre är nödvändigt, måste det ske på ett sådant sätt att det inte skapar ett intryck av att man samarbetar eller ingår något slags partnerskap med tobaksindustrin. Om kontakter med industrin är nödvändiga, ska de genomföras öppet och med full insyn. Om möjligt bör kontakterna ske offentligt, t.ex. genom offentliga hearings eller genom offentlig redovisning av kontakterna; alternativt genom att allmänheten ges tillgång till protokoll, underlag och andra handlingar.

3. Ingå inte partnerskap eller avtal med tobaksindustrin.

Tobaksindustrin ska inte vara delaktig i något initiativ för att utforma eller genomföra folkhälsopolitik. Skälet är att tobaksindustrins intressen står i direkt motsats till målen för folkhälsan. Parterna kan således inte acceptera, stödja eller godkänna partnerskap, lösliga och oprecisa avtal eller frivilliga överenskommelser med tobaksindustrin eller med någon institution eller person som arbetar för att främja dess intressen.

Inte heller bör parterna acceptera, stödja eller godkänna att tobaksindustrin organiserar, främjar, deltar i eller genomför informations- och utbildningsinsatser för ungdomar, eller överhuvudtaget några offentliga initiativ (t.ex. tillställningar i riksdagen) som har direkt eller indirekt koppling till tobakspolitiken. Förslag om frivilliga ”uppförandekoder”, ”egenprogram” och liknande som framförs av tobaksindustrin, får inte bli substitut för samhällliga lagar och regler som är bindande och möjliga att genomdriva och utkräva ansvar för.

4. Skapa inte intressekonflikter för politiker eller offentliganställda.

Att organisationer eller personer med kommersiella och andra intressen i tobaksindustrin medverkar i hälsopolitiska sammanhang, leder högst sannolikt till negativa effekter. Det måste finnas klara regler för att hindra intressekonflikter för de beslutsfattare, statstjänstemän och andra offentliganställda som har kontakter med tobaksindustrin. Det gäller inte enbart arvoden, gåvor, tjänster, forskningsanslag o. dyl. som erbjuds av tobaksindustrin, utan även andra förhållanden, t.ex. aktieinnehav, som kan medföra intressekonflikter. Det gäller också rent personliga kontakter, t.ex. om en politiker eller offentliganställd tidigare har arbetat för tobaksindustrin och dess allierade, eller omvänt om någon har före detta arbetskamrater och kolleger som gått över till tobaksindustrins sfär.

Parterna bör skapa en policy när det gäller att redovisa och hantera intressekonflikter för

alla personer som engageras i arbetet mot tobak, inklusive tjänstemän och anställda, konsulter och uppdragstagare. Parterna bör utforma och tillämpa en uppförandekod för offentliganställda med regler som de ska följa i kontakter med tobaksindustrin. Man ska undvika att anlita uppdragstagare och konsulter som arbetar eller har arbetat för tobaksindustrin. Ingen anställd inom tobaksindustrin eller närstående organisationer ska kunna bli ledamot av statliga kommittéer, nämnder eller råd som har anknytning till tobakspolitiska frågor. Det ska även finnas effektiva verktyg för att förhindra – eller kräva fullständig öppen redovisning av – stöd och bidrag från tobaksindustrin eller närstående organisationer till politiska partier, kampanjer och kandidater.

5. Kräv att information från tobaksindustrin är öppen och korrekt.

Parterna ska införa och tillämpa åtgärder för att säkerställa full offentlig insyn i tobaksindustrins initiativ och aktiviteter. De ska kräva att tobaksindustrin och de som arbetar för att främja dess intressen, regelbundet lämnar information om produktion, utgifter för marknadsföring och andra aktiviteter. Det gäller även lobbyverksamhet, välgörenhet, bidrag till politiker, partier, intressegrupper och liknande. Det ska också finnas regler om öppen redovisning av dotter-

bolag, närstående organisationer och personer – bl. a. ”lobbyister” – som arbetar för industrins intressen. Reglerna ska innefatta rättsliga påföljder om tobaksindustrin lämnar felaktiga eller vilseledande uppgifter.

6. Avnormalisera och reglera, så långt möjligt, aktiviteter som beskrivs som ”socialt ansvarstagande” av tobaksindustrin. Det innefattar – men är inte begränsat till – aktiviteter under rubriken ”Corporate social responsibility” (CSR).

Tobaksindustrin genomför olika aktiviteter på temat ”socialt ansvar” i syfte att dess image inte främst ska förknippas med dess dödliga produkter, eller för att påverka tobakspolitiken. Tänk på att aktiviteter som är ägnade att främja tobakskonsumtion, utgör en marknadsförings- och PR-strategi även när de presenteras under rubriken ”samhällsansvar”. Både WHO och Tobakskonventionen slår fast att tobaksindustri och samhällsansvar utgör oförenliga begrepp, eftersom industrins kärnverksamhet strider mot folkhälsopolitikens mål. Parterna ska se till att hela den offentliga sektorn, liksom allmänheten, får insikt om det verkliga syftet med tobaksindustrins aktiviteter under rubriken ”socialt ansvar”. Parterna ska inte godkänna, stödja eller medverka i sådana aktiviteter, och inte heller tillåta reklam för dem.

En särskild policy kan underlätta verksamhetens hantering av kontakter med tobaksindustrin. Här är de viktigaste punkterna i en sådan policy:

- Öka allmänhetens medvetenhet om tobaksindustrin.
- Samrådgivning med tobaksindustrin ska endast ske om det är nödvändigt och med största möjliga öppenhet.
- Undvik intressekonflikter för politiker eller offentliganställda.
- Ge inte tobaksindustrin (inklusive den inhemska) någon gynnad ställning eller behandling.

Myndigheter och offentliga organ inom utbildningsväsendet eller inom de politiska, sociala eller ekonomiska samhällssektorerna ska inte ta emot stöd eller bidrag från tobaksindustrin eller andra som främjar dess intressen.

7. Ge inte tobaksindustrin någon gynnad ställning eller behandling.

Parterna ska inte stödja eller stimulera tobaksindustrin att etablera eller driva sin verksamhet, vare sig inom landet eller utomlands. De ska således inte erbjuda tobaksindustrin några stimulanser, privilegier eller fördelar. De ska inte investera i tobaksindustrin eller närstående företag.

8. Behandla statsägda tobaksbolag på samma sätt som andra tobaksbolag.

Tobaksbolag kan vara statsägda, privatägda eller ha ett blandat ägarskap. Parterna ska se till att tobaksbolag behandlas lika, oavsett ägandeform.

Hur följer Sverige Tobakskonventionens artikel 5.3 om tobaksindustrin?

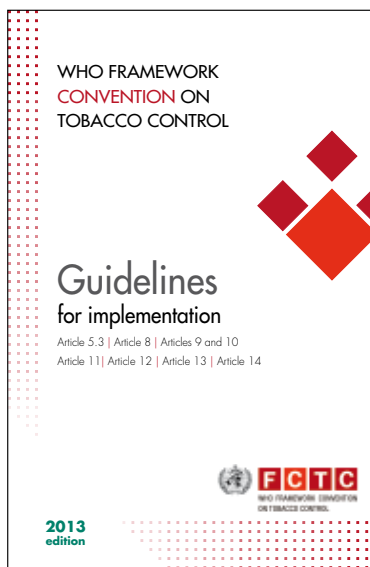
Sverige har, liksom övriga EU, anslutit sig till Tobakskonventionen. Dessförinnan var det inte sällsynt att olika myndigheter samarbetade med tobaksindustrin. Exempelvis samarbetade flera kommuner i början av 2000-talet med ett internationellt cigarettföretag i en kampanj för att informera om åldersgränsen för tobaksköp som införts i slutet av 1990-talet. Kampanjen innefattade inte endast insatser till handlare och andra berörda, utan även information direkt till kunder och allmänhet. Detta väckte kritik, bl. a. därför att kampanjen präglades av tobaksindustrins motto att ”tobak är en vara för vuxna”. Det innebar att kampanjen inte alls uppmärksammade tobakens skadeverkningar eller det faktum att dessa utgör ett enormt folkhälsoproblem just bland vuxna. Tobaksbruket framställdes tvärtom som problemfritt för den som fyllt 18 år. Fokuseringen vid den lagliga åldersgränsen just i information till allmänheten, anses också kunna vara kontraproduktivt. Att framhålla att tobaksbruk är ”vuxet” kan ju bidra till att öka tobaksbrukets attraktion bland tonåringar och yngre, som gärna vill verka vuxna. Kampan-

jen bedrevs innan Sverige hade anslutit sig till Tobakskonventionen. Liknande samarbeten är sällsynta idag, sedan Sverige åtagit sig att följa konventionen. Enstaka incidenter, som när ett statsråd medverkade som skribent i en broschyr från ett tobaksbolag, har dock inträffat och vittnar om ett behov av förstärkt information om Sveriges åtaganden enligt konventionen.

Det finns dock andra former av samarbete som skett i större omfattning och fortfarande förekommer. I mer än ett decennium har regeringar av olika politiska sammansättningar stött det svenska tobaksbolaget i dess ansträngningar att marknadsföra snus utomlands. Detta har skett – och sker – med starkt stöd i riksdagen, och flera myndigheter har agerat i tobaksbolagets intressen.

Särskilt har svenska politiker och myndigheter engagerat sig för att få EUs förbud mot snus upphävt. Inledningsvis använde man rent juridiska argument om frihandel o. dyl. I början av 2000-talet fastslog dock EG-domstolen att snusförbudet inte utgör något otillåtet handels hinder. Kampen mot snusförbudet blev då en rent politisk fråga. I samband med revideringen av EU:s tobaksdirektiv har rader av svenska

WHO:s ramkonvention om tobaks kontroll, riktlinjer för artikel 5.3 antagna av konventionens parter i november 2008.

ministrar, EU-politiker och anställda inom statsförvaltningen bedrivit en intensiv lobbyverksamhet för att få snusförbudet upphävt. När detta mål så småningom tedde sig ouppnåeligt, startades ny lobbyverksamhet, nu med målet att snuset skulle undantas från den reglering av smakämnen och andra tillsatser som direktivet väntas medföra för tobaksvaror. Någon politisk beredskap att – om detta mål uppnås – skapa egna svenska regler mot det ökande antalet tillsatser i ”godissnuset”, tycks inte finnas.

Även utanför EU arbetar svenska politiker och myndigheter aktivt för att öka snusförsäljningen. På senare tid har man försökt motverka skärpt tobakslagstiftning i både Kanada och Ryssland, just därför att skärpningarna riskerat att slå mot den svenska snusexporten. Business Sweden (fd Exportrådet), som delvis ägs av den svenska staten, lät t. ex. arrangera ett snuseminarium på den svenska ambassaden i Moskva när Ryssland diskuterade ett snusförbud av EU-typ.

Sverige på efterkälken

Flera länder i världen har tagit artikel 5.3 på större allvar än Sverige. I Australien publicerar exempelvis hälsodepartementet numera (på Internet) information om sina möten med tobaksindustrin. Den norska regeringen har dragit tillbaka alla statliga investeringar i bolag som får mer än fem procent av sin vinst från tobaksproduktion. Den brittiske hälsoministern klagjorde nyligen i en intervju sin syn på tobaksindustrins roll i folkhälsopolitiken: ”Vi arbetar inte i partnerskap med tobaksföretag, eftersom vi försöker komma till en punkt där de inte längre har några affärer i vårt land.”

I Sverige har dock innebörden i artikel 5.3 ännu inte fått genomslag hos beslutsfattarna. För att belysa hur regering och riksdagspartier i vårt land hanterar sina kontakter med tobaksindustrin, genomförde Tobaksfakta – oberoende tankesmedja en enkätundersökning 2012. För hela regeringskansliets räkning besvarades enkäten av socialdepartementet. Av svaret framgår att regeringskansliet inte har några särskilda regler för

kontakter med tobaksbolag. Inget av de riksdagspartier som besvarade enkäten (s, m, fp, v, kd och c) har heller någon policy för kontakter med tobaksindustrin. Och – kanske mer förvånande – de anser inte heller att någon sådan policy behövs.

Det går dessutom inte att ta reda på om svenska politiker eller partier tar emot ekonomiska bidrag från tobaksindustrin. Man har länge diskuterat en lag om att politiska partier offentligt ska redovisa vilka bidrag de får från näringsliv eller intresseorganisationer. Ännu har dock ingen sådan lag införts.

Inte heller finns (som i andra länder) ännu några ”karantänsregler” eller liknande för förtroendevalda eller offentliganställda som kommer från, eller övergår till, anställningar inom tobaksindustrin

Allmänheten stöder ökad kontroll av tobaksindustrin

I september 2012 utförde undersökningsföretaget Novus, på uppdrag av Tobaksfakta – oberoende tankesmedja, en enkät till ett riksrepresentativt urval av personer i åldrarna 18–79 år. Av de tillfrågade ansåg 70% att beslutsfattare ska offentliggöra sina kontakter med tobaksindustrin. Ett lika starkt stöd framkom för fortsatta begränsningar av tobaksindustrins marknadsföring, t. ex. genom varningsbilder på tobakspaketen eller genom regler om standardiserade, neutrala tobaksförpackningar. Många kunde t.o.m. tänka sig att förbjuda tobaksindustrin. Det finns alltså starkt stöd för en mer effektiv tobaksförebyggande politik.

Om kontakter med tobaksindustrin är nödvändiga – hur bör de skötas?

Hur bör då politiker och myndigheter agera för att uppfylla landets åtaganden enligt artikel 5.3? En internationell hälsoorganisation, IUATLD (International Union Against Tuberculosis and Lung Disease) har presenterat ett förslag till instruktion för den offentliga sektorn, där man anger hur man bör agera vid eventuella kontakter med tobaksindustrin. Instruktionen innehåller i korthet följande punkter.

- **Kontakter måste godkännas i förväg**

Alla förfrågningar från tobaksindustrin om möten eller andra former av kontakter måste lämnas skriftligt. Förfrågningarna måste innehålla uppgift om kontaktens syfte och ämnesområde, vilka resultat man vill uppnå och vem man vill ha möte med eller lämna över material till. Alla sådana förfrågningar måste godkännas av myndighetschefen (eller motsvarande) och redovisas offentligt. Myndighetschefen avgör om den begärda kontakten är nödvändig för en effektiv tillsyn och kontroll av tobaksindustrin eller för att tillgodose industrins rätt att lämna synpunkter på planerade nya föreskrifter och dylikt. Tjänstemän som vill ta kontakter med tobaksindustrin ska förfara på samma sätt. Inga kontakter ska tillåtas om de gäller förslag om

att samarbeta med tobaksindustrin om eller ta emot dess hjälp med att utforma lagstiftning, handlingsprogram och dylikt för att motverka tobaksbruket,

att en myndighets företrädare eller tjänsteman ska delta vid möten, seminarier, offentliga samtal och liknande som initieras eller finansieras av industrin,

att låta tobaksindustrin ta över eller delta i en reguljär myndighetsuppgift när det gäller tillsyn eller genomförande av det samhälleliga arbetet för minskat tobaksbruk.

- **Kontakter måste förberedas**

Förslag till kontakter som godkänts, ska redovisas offentligt, så att allmänheten har möjlighet att (i förväg) få information om mötet och dess syfte, huruvida mötet är offentligt eller ej, vilka som deltar, samt hur resultatet av mötet efteråt kommer att offentliggöras. Varje möte ska normalt ske i myndighetens lokaler, och minst två tjänstemän ska delta.

- **Direkta kontakter ska vara kortfattade**

Den agenda som överenskommit i förväg, ska följas utan avvikelser. Inga överenskommelser eller åtaganden – skriftliga eller muntliga – ska göras av myndigheten under mötet.

Helst ska mötet spelas in. Ett protokoll eller en skriftlig rapport från mötet ska, sedan den godkänts av alla parter, offentliggöras.

- **Indirekta kontakter som inte innebär möten eller annan direkt kontakt, ska redovisas och offentliggöras**

Parterna ska alltså – utan att det resulterar i direkt diskriminering av tobaksindustrin eller dess anställda – iakttas speciella restriktioner när det gäller kontakter med tobaksindustrin. Särskilt noggrann måste man vara när det gäller någon form av kontakter mellan å ena sidan politiker, beslutsfattare och offentliganställda och å andra sidan tobaksindustrin. Skälet till detta är de hittillsvarande erfarenheterna av tobaksindustrins arbetsmetoder. Ytterligare en anledning är den princip för Tobakskonventionen som slår fast att det råder en grundläggande och oöverstiglig konflikt mellan tobaksindustrins och folkhälsans intressen. Denna konflikt kräver ett mycket speciellt förhållningssätt gentemot tobaksindustrin. Syftet är att motverka inte enbart dess direkta strategier (lobbyverksamhet, opinionsbildning, ”sambällsansvar” m. m.) utan också dess mer subtila sätt att försöka påverka tobakspolitiken.

- **Intressekonflikter ska undvikas**

Intressekonflikter ska undvikas genom tydliga regler för kontakt med tobaksindustrin. Intressekonflikter måste hanteras för alla personer som engageras i det tobaksförebyggande arbetet. T. ex. ska ingen anställd inom tobaksindustrin eller närstående organisation kunna bli ledamot av statliga kommittéer, nämnder eller råd som har beröring med tobakspolitiska frågor.

INFORMATION SHEET ABOUT MEETING/CONTACTS WITH THE TOBACCO INDUSTRY <i>(please fill in this form with all the requested information)</i>	
Date of the meeting:	
Time and duration of the meeting:	
Place of the meeting:	
Participants in the meeting :	<i>(please indicate first name, name and company/organisation)</i> • • • •
Short minutes of the meeting:	
Documents/material received before/during or after the meeting	<i>(please list the documents/material received and send them as attachments – if no document received, indicate “none”)</i> 1. 2. 3.

Material

Dödligt inflytande – Om tobaksindustrins sista strid.
Tobaksfakta – Oberoende Tankesmedja. December 2012.
Beställs eller laddas ner från www.tobaksfakta.se

Tobacco Industry Interference – A Global Brief.
WHO, Geneva 2012. <http://www.who.int/tobacco/en>

FCTC Article 5.3 Toolkit Guidance for Governments on Preventing Tobacco Industry Interference.
IUATLD. <http://www.theunion.org/what-we-do/publications/technical/the-fctc-article-5-3-toolkit-guidance-for-governments-on-preventing-tobacco-industry-interference>

Guidelines for implementation of Article 5.3 of the WHO Framework Convention on Tobacco Control.
WHO, Geneva 2008. adopted by the Conference of the Parties to the WHO FCTC. Available at: http://www.who.int/fctc/guidelines/adopted/article_5_3/en/

WHO Framework Convention on Tobacco Control.
WHO, Geneva 2003. adopted by the Conference of the Parties to the WHO FCTC. Available at: http://www.who.int/fctc/text_download/en/index.html

Sjoppa tobaksbolagens dödliga inflytande på folkhälsopolitiken.
Tobaksfakta – Oberoende Tankesmedja. Juni 2011.

Tobaksfakta – oberoende tankesmedja startade hösten 2010 som en ideell förening. Tobaksfakta är en ledande opinionsbildare inom det tobaksförebyggande området genom att väcka debatt utifrån fakta och vetenskaplig grund. För Tobaksfakta är det särskilt viktigt att – i samverkan med andra – öka medvetenheten om och stimulera till genomförandet av åtgärder i Tobakskonventionen, åtgärder som leder till ett samhälle fritt från tobak.

Inom tobaksområdet finns redan i dag tillräcklig evidensbaserad kunskap för att bekämpa tobaksbruket. Därför ligger Tobaksfaktas tyngdpunkt på just olika former av kunskapsspridning.

Huvudsyftet med Tobaksfaktas arbete är att förhindra tobaksdebut bland barn och unga. Detta kräver åtgärder för att såväl begränsa tillgängligheten till tobak som att skapa fler stödjande tobaksfria miljöer. I detta ingår att minska den sociala acceptansen för tobaksbruket och tobaksindustrin. Även för vuxna är minskad tillgänglighet till tobaksvaror samt rökfria miljöer ett viktigt stöd. Forskningen är entydig: för att förebygga tobaksbruk bland barn och unga så är det viktigt att samtidigt även påverka attityden till tobaksbruk bland vuxna.

Tobaksfakta – oberoende tankesmedja har följande medlemsorganisationer:

A Non Smoking Generation

Astma- och allergiförbundet

Cancerfonden

Hjärt-Lungfonden

Lungcancerförbundet Stödet

Läkare mot Tobak

Lärare mot Tobak

Psykologer mot Tobak

Sjuksköterskor mot Tobak

Tandvård mot Tobak

Nätverket mot Cancer

Visir

Riksförbundet SMART

Smart Ungdom

Riksförbundet HjärtLung

Tobakspreventivt nätverk i landsting och regioner, TPLR

Unga Allergiker

TOBAKSFAKTA

ÖBEROENDE TANKESMEDJA

Världshälsoorganisationens tobakskonvention (WHO Framework Convention on Tobacco Control, FCTC), en global konvention och den första i sitt slag på folkhälsoområdet, är ett evidensbaserat, internationellt bindande avtal om att genomföra en rad olika åtgärder för att motverka tobaksbruket. Sverige anslöt sig (ratificerade) 2005, och har därmed förbundit sig att göra sitt yttersta för att omsätta den i praktisk nationell politik. Tobakskonventionen innehåller också en särskild artikel (5.3) som framhåller att folkhälsopolitiken måste skyddas mot påverkan från tobaksindustrin.

År 2008 beslutade länderna att utfärda särskilda riktlinjer och rekommendationer för hur artikel 5.3 ska förverkligas. Utgångspunkten i riktlinjerna är att det råder en grundläggande och ööverstiglig konflikt mellan å ena sidan tobaksindustrins och å andra sidan folkhälsans intressen. Tobaksindustrin framställer och främjar en produkt som vetenskapligt har bevisats vara beroendeframkallande, orsaka sjukdom och förtida död samt skapa sociala problem som t.ex. ökad fattigdom. Tobaksindustrin ska därför inte stimuleras att etablera eller driva sin verksamhet.

Riktlinjerna innehåller åtta konkreta punkter för hur artikel 5.3 i Tobakskonventionen ska förverkligas av parterna som t.ex. största möjliga öppenhet i kontakterna, undvika intressekonflikter för politiker och offentliganställda, inte ge tobaksindustrin (inkl inhemska företag) någon gynnad ställning eller behandling samt att öka allmänhetens medvetenhet om tobaksindustrins arbetsmetoder.